

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Петрик Г.- ст. 3 курсу

Науковий керівник – Михальчишина Л.Г. – к.е.н., доцент
Вінницький національний аграрний університет

Господарюючі суб'єкти використовують грошові кошти незалежно від характеру своєї діяльності. Вони мають потребу в цьому виді ресурсів з однакових, по суті, причин: для ведення своїх операцій, погашення боргових зобов'язань, забезпечення доходу для своїх інвесторів тощо.

Економічна ситуація, яка склалася в Україні, вимагає невідкладного створення додаткових умов для забезпечення ефективного господарювання. Однією з таких умов є формування чіткої та ефективно діючої системи внутрішнього фінансового контролю на підприємствах усіх форм власності.

Сучасні ринкові умови посилюють необхідність систематичного, глибокого контролю фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання усіх форм власності з метою забезпечення більш ефективної віддачі виробництва та вжиття заходів із попередження помилок й ліквідації недоцільностей в їх управлінні.

Статтею 8 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" встановлено, що підприємство самостійно "розробляє систему" форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів".

Як бачимо, цим законом чітко не регламентовано обов'язковість прямого внутрішнього фінансового контролю, і, як правило, бухгалтер стає простим реєстратором господарських операцій. У ділових стосунках між керівником та бухгалтером, за відсутності жорсткого регламенту в частині внутрішнього контролю, утворюється певний "вакуум" щодо прийняття рішення на самоперевірку бухгалтерії. Хоча керівники підприємств і наділені правом ініціювати проведення внутрішньої перевірки

стану бухгалтерського обліку на підприємстві, мало хто з них, на практиці, користується цим правом.

Зважаючи на мету і завдання, які переслідує контроль управління, обліку, звітності щодо операцій з грошовими коштами, він потребує використання певної сукупності методів для повної їх реалізації. А це повинно знайти відображення у відповідній методиці контролю використання грошових коштів.

Завданням контролю є розкриття притаманними йому методами і прийомами певної ділянки ланцюжку причинно-наслідкових зв'язків, тобто розширення якісної характеристики явищ, господарської ситуації з використанням позаоблікової, разової інформації. Контроль виступає в даному випадку як додатковий крок в розумінні і оцінці господарських явищ для цілей управління [2, с. 370].

Типові помилки на рахунках каси і банку найчастіше виникають на підприємстві і мають бути ретельно перевірені на предмет порушення вимог чинного законодавства. Необхідно здійснювати контроль недозволених операцій, усувати наявні помилки і перешкоджати їхньому повторному виникненню [1, с. 232].

На нашу думку, необхідно здійснити поступовий перехід від контролю, який проводиться після завершення фінансово-господарських операцій, до контролю, який передують прийняттю управлінського рішення або здійснюється на стадії його виконання.

Запровадження обов'язкового внутрішньогосподарського контролю спрямоване на недопущення фактів відхилень, помилок та неефективності у роботі, своєчасного їх виявлення та усунення, що сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємств, і зокрема використання ними грошових коштів.

Література

1. Коблянська Г.Ю. Облік і контроль грошових коштів у комп'ютерному середовищі / Г.Ю. Коблянська // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2014. - № 1. - С. 228–232.
2. Теслюк Н.П. Організація контролю за грошовими коштами та їх еквівалентами, інтегрованого в систему управлінського обліку / Н.П. Теслюк // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. - 2012. - Вип. 9. - С. 370-373.

КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТІ ПРАЦІ

Сидоренко Н.П. – ст. 5 курсу, гр.ОПДзвм - 11

Науковий керівник – Головай Н.М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Контроль розрахунків з персоналом по оплаті праці на будь-якому підприємстві розглядається як досить складний та важливий етап перевірки фінансово-господарської діяльності. Основною метою та методами контролю розрахунків з оплати праці є такі (рис. 1).

Виконання вищезазначених процедур забезпечується системно у відповідній послідовності,

яка визначається як контрольний процес і умовно розбивається на певні складові частини. З метою розкриття сутності окремих методичних підходів до контролю розрахунків з персоналом по оплаті праці, виділяють такі основні етапи перевірки: підготовчий етап, основний етап (етап детальної перевірки) та заключний етап.

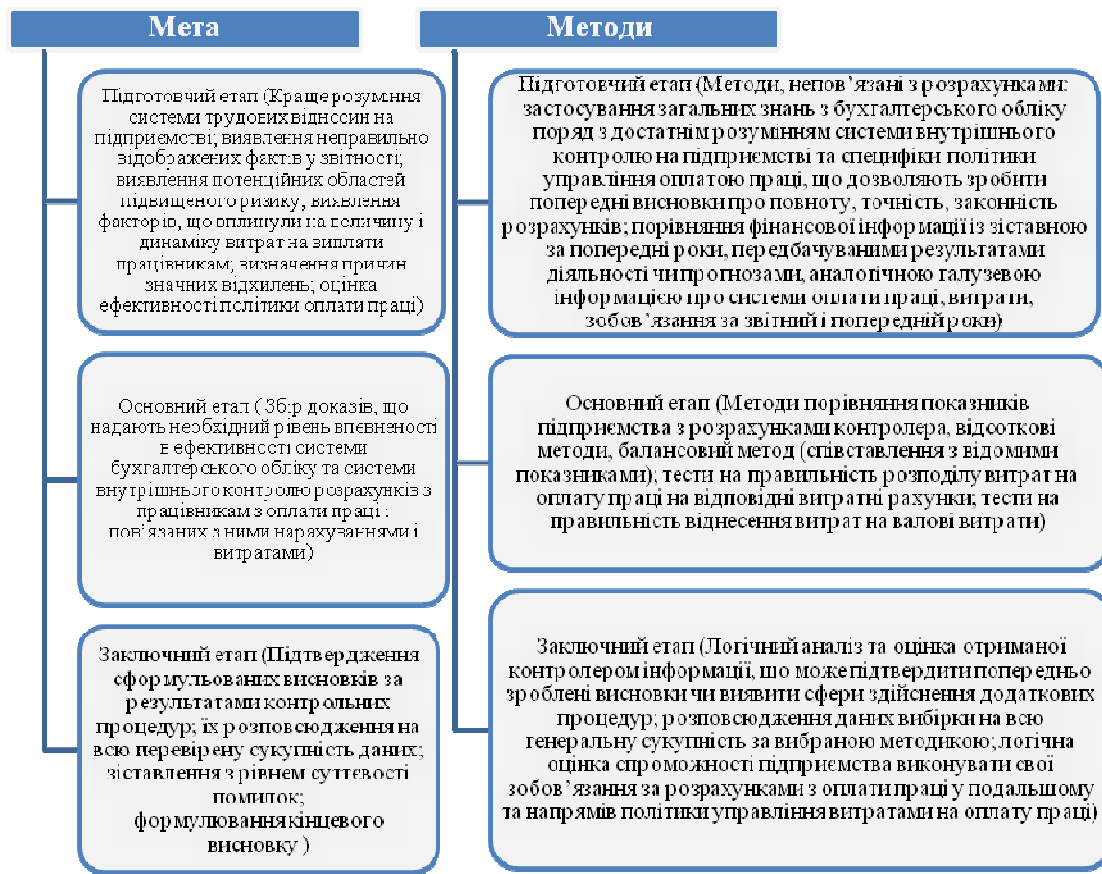

Рис. 1. Мета та методи перевірки розрахунків з оплати праці

Підготовчий етап контролю передбачає попереднє дослідження та оцінку діючої на базовому підприємстві системи трудових відносин, застосовуваних суб'єктом господарювання систем й форм оплати праці, попереднє тестування систем внутрішнього контролю та обліку, загальний аналіз діяльності відділу кадрів з метою отримання доказів належності й ефективності організації оплати праці, обліку та контролю розрахунків з персоналом по оплаті праці.

На етапі детальної перевірки забезпечується здебільшого контроль по суті, що направлений, передусім, на встановлення правомірності, повноти та точності оцінки й відображення в обліку зобов'язань за розрахунками з персоналом по оплаті праці та пов'язаних із ними нарахувань. Як правило, такі контрольні процедури проводяться вибірково, що обумовлено високою трудомісткістю перевірки і значними масивами інформації, що перевіряється.

Контролю також підлягають розпорядчі та первинні документи з обліку праці та її оплати, документи, які підтверджують інші виплати персоналу (листки непрацездатності, розрахунки бухгалтерії та ін.), реєстри аналітичного та синтетичного обліку, фінансова, податкова та статистична звітність. На даному етапі перевірки контролер використовує такі методичні прийоми: інспекція зобов'язань з розрахунків по оплаті праці, оцінка, опитування, запит (підтвердження), підрахунок, спостереження за виконанням роботи посадовими особами, аналітичний огляд; логічна та арифметична перевірка, документальна перевірка,

формальна, окремі економіко-математичні та статистичні методи.

Етап детальної перевірки розрахунків з персоналом по оплаті праці має розпочинатись з встановлення правильності проведення й підтвердження результатів інвентаризації цих розрахунків, а також зобов'язань перед соціальними фондами й бюджетом у зв'язку з нарахуваннями та утриманнями із заробітної плати та інших виплат. Під час здійснення інспекції виплат персоналу контролер співставляє показники заборгованості по розрахункових та платіжних відомостях, даними Головної книги та балансу, виявляються суми депонованої заробітної плати, суми й причини проведення авансових виплат працівникам, реальність існування зобов'язань за розрахунками по оплаті праці на відповідну звітну дату.

На заключному етапі проведення контролю розрахунків з персоналом по оплаті праці, контролер групує, систематизує і аналізує виявлені порушення та досліджує їх можливий вплив на достовірність показників фінансової, податкової й статистичної звітності базового підприємства.

Отже, можемо дійти висновку, що під час проведення контрольних процедур щодо правомірності розрахунків з персоналом по оплаті праці, перевіряючий має опиратися на вимоги нормативно-інструктивних документів, які регулюють ці питання та чітко планувати проведення процесу перевірки, визначати необхідні джерела отримання фактографічної та іншої інформації й використовувати найбільш доцільні методи перевірки.

Література

1. Господарський кодекс України. Прийнятий постановою Верховної Ради України 16.01.03р. № 436-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
2. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль: [Навчальний посібник] / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрій. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 424 с.
3. Дослідження проблем оплати праці: порівняльний аналіз (Україна та країни ЄС): [Монографія] / А. М. Колот, Г. Т. Куліков, О. М. Поплавська [та ін.]; за заг. ред. А. М. Колота, Г. Т. Кулікова. - К.: КНЕУ, 2008. - 274 с.

УДК 657.42

ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ, УТРИМУВАНИХ ДЛЯ ПРОДАЖУ

Шевчук Р.О. – ст.3 курсу, гр.ОПвн-31

Науковий керівник – Ясишина В.В.– к.е.н., доцент

Вінницький науково-навчальний інститут економіки ТНЕУ

Національний стандарт бухгалтерського обліку П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» наказом Мінфіну від 03.10.2007 р. №1100 був викладений у редакції, яка набрала чинності з 01.01.2008 р. Тож починаючи зі звітності за I квартал 2008 року об'єкти груп вибуття та необоротних активів, утримуваних для продажу, належить обліковувати та відображати у звітності відповідно до вимог цього стандарту. Мінфін на запит «ДК» у листі № 31-34000-10-10/29072 від 25.07.2008 р. висловило свої думки щодо цього. Докладніше читайте у статті.

Наказом Мінфіну від 05.03.2008 р. №353 План рахунків та Інструкцію №291 щодо його застосування було доповнено, зокрема, субрахунком 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». Змінено назви і призначення субрахунків 742 і 972, на яких раніше підлягали обліку доходи і витрати від відчуження необоротних активів. Тепер вони мають назви «Дохід від відновлення корисності активів» та «Втрати від зменшення корисності активів» відповідно. Із Плану рахунків вилучено субрахунок 973 «Собівартість реалізованих майнових комплексів».

Зазначеним наказом у П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» передбачено можливість заповнення в цій формі фінансової звітності вписуваних рядків 176 або 177, у яких мають відображатися прибуток чи збиток від припиненої діяльності після оподаткування та/або прибуток чи збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття, що утворюють припинену діяльність і оцінюються за чистою вартістю реалізації та визначаються відповідно до П(С)БО 27. Як бачимо, згідно з П(С)БО 3 в цьому рядку відображається фінансовий результат від припиненої діяльності, у т. ч. необоротних активів, що утворюють припинену діяльність. Однак необоротні активи, що утримуються для продажу, під цю категорію не підпадають. Для необоротних активів, утримуваних для продажу, окремого вписуваного рядка в Звіті про фінансові результати не передбачено. У П(С)БО 27 не визначено, що необоротні активи, утримувані для продажу, підлягають обліку у складі запасів¹. Однак у Плані рахунків та Інструкції №291 для цього тепер передбачено субрахунок 286, на якому ведеться облік наявності та руху необоротних активів та груп вибуття, які визнаються утримуваними для продажу. Цей субрахунок входить до рахунка 28 «Товари», який відповідно до Інструкції №291 призначений для обліку руху товарно-матеріальних цінностей, що надійшли на

підприємство з метою продажу. Цей рахунок згідно з Інструкцією використовують в основному збутові, торгові та заготівельні підприємства й організації, а також підприємства громадського харчування. На промислових та інших виробничих підприємствах рахунок 28 «Товари» застосовується для обліку будь-яких виробів, матеріалів, продуктів, які спеціально придбані для продажу².

1 Відповідно до п. 8 П(С)БО 27 придбані (отримані, безкоштовно) активи, які визнаються необоротними активами, утримуваними для продажу, зараховуються на баланс за вартістю придбання, яка визначається відповідно до П(С)БО 9 «Запаси». Але це й раніше не викликало сумнівів — адже об'єкти, що за економічним змістом є основними засобами, але придбаються підприємством з метою продажу, ніколи не визнавалися необоротними активами (наприклад, автомобіль для фірми-автотрейдера є товаром, а не транспортним засобом). Віднесення того чи іншого матеріального об'єкта до оборотних чи необоротних активів виходячи зі строків їх очікуваного корисного використання — один із ключових принципів їх обліку.

2 Зазначимо, що включення необоротних активів, утримуваних для продажу, до складу товарів (рахунок 28) викликає певне методологічне неузгодження. Адже доходи і втрати від їх реалізації, як зазначалося вище, обліковуються як доходи і втрати від реалізації виробничих запасів. Для обліку операцій з реалізації товарів Планом рахунків передбачені субрахунки 702, 902; а для обліку реалізації виробничих запасів — субрахунки 712, 943.

При цьому п. 33 П(С)БО 7 наразі не передбачає списання з балансу об'єктів основних засобів при переведенні їх до складу запасів, а навпаки, встановлює, що основні засоби можуть вибувати, зокрема, при їх продажу. Відповідно, в Інструкції №291 передбачено, що вибуття основних засобів унаслідок продажу відображається в бухгалтерському обліку за кредитом рахунка 10 «Основні засоби».

3 Оглядаючи на таку невизначеність, я звернувся до Міністерства фінансів України з проханням надати роз'яснення з таких питань:

1. На яких субрахунках підлягають відображенню в бухгалтерському обліку доходи і витрати від реалізації необоротних активів?; 2. У яких статтях звіту про фінансові результати підлягають відображенню ці доходи і витрати?; 3. Чи мають право підприємства відображати реалізацію основних засобів безпосередньо з рахунка 10 «Основні засоби»?